

O'zbekiston ovozi

Ijtimoiy-siyosiy gazeta

Birgalikda ijtimoiy davlat sari!

ЎЗБЕКИСТОН – ХИТОЙ:

УМУМИЙ ТАРАҚҚИЁТ ВА РАВНАҚҚА ЭРИШИШ ЙЎЛИДАГИ ЎЗАРО ҲАМКОРЛИК

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев амалий ташриф билан Хитой Халқ Республикасида бўлиб туриди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 17 октябрь куни Хитой Халқ Республикаси Раиси Си Цзиньпин билан музоқаралар ўтказди.

Ўзбекистон билан Хитой ўртасидаги дўстлик ва ҳар томонлама стратегик шериклик муносабатларини янада мустаҳкамлашнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди.

Учрашув аввалида Президентимиз таклиф ва кўрсатилаётган самимий қабул учун Хитой етакчисига миннатдорлик билдири.

Ўзбекистон раҳбари XXR Раисини Хитой ташкил топган кун ҳамда “Бир макон, бир йўл” ташаббусининг ўн йиллик юбилейи билан чин дилдан кутлади.

– “Макон ва йўл” ташаббуси қисқа тарихий давр ичida умумий тараққиёт ва равнаққа эришиш йўлидаги ҳамкорлик учун муҳим, инклузив ва очиқ платформага айланди. XXR Раисининг “Яшил ипак йўли” ташаббуси илк бор 2016 йилда Ўзбекистонда билдирилгани чуқур рамзий маънога эга, – деди мамлакатимиз етакчиси.

Давоми 2-бетда ►

2

3

ИНСОН ВОЯГА ЕТИБ, МУСТАҚИЛ ҲАЁТ, ШАХСИЙ ВА ҚАТЪИЙ ТАРАҚҚИЁТ ЙЎЛИГА ЎТИШИ БИЛАН КАТТА МАҚСАДЛАР САРИ ИНТИЛАДИ, ТАШҚИ ДУНЁ БИЛАН ФАОЛ МУНОСАБАТГА КИРИШАДИ. БУ – ҲАЁТ ҚОНУНИ.

БУГУН ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТИ ХАЛҚАРО МАЙДОНДА ЎЗ СЎЗИГА ЭГА ДАВЛАТ БЎЛИШ УЧУН ДУНЁ БИЛАН ФАОЛ МУЛОҚОТ ҚИЛМОҚДА, ХАЛҚИМИЗ ИСТИҚБОЛИ УЧУН ТИНИМСИЗ КУРАШМОҚДА. МИЛЛИЙ МАНФААТЛАРИМИЗ ҲАММА ЖОЙДА ҚАТТИК ХИМОЯ ҚИЛИНМОҚДА. ЎЗБЕКИСТОН НОМИ ТИЛГА ОЛИНГАН ҲАР БИР МИНБАРДА ЎРНИМИЗ, ПОЗИЦИЯМИЗ АНИҚ КЎРИНМОҚДА. ИШОНЧЛИ, ОЧИҚ МУСТАҲКАМ ҲАМКОРГА АЙЛАНДИК.

**УЧ ЙИЛДА
БИРИНЧИ МАРТА**

6 САХИФА

Ўзбекистон ХДП фракцияси фаолияти:
НАТИЖАЛАР ВА ЯНГИ ВАЗИФАЛАР

Ижтимоий соҳага доир норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни такомиллаштириш, сайловчилар билан мулоқотни кучайтириш, фуқароларни ўйлантириб келаётган тизимли муаммоларни таҳлил қилиш, ечимиға интилиш, ижро органлари фаолияти устидан парламент назоратини олиб бориши, пировардида Ўзбекистон Халқ демократик партияси Сайловолди дастурда илгари суригланғоя ва ташабbuslarни амалга ошириш партия фракцияси фаолиятида устувор аҳамият касб этмоқда.

Хусусан, “Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисидаги”, “Ер тўғрисидаги қонунчилик такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги, “Педагог мақоми тўғрисидаги”, “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига норасмий бандлик улишини кискартириши ҳамда меҳнат ресурслари балансини замонавий ёндашувлар асосида шакллантиришнинг янги механизmlarini жорий этишига каратилган ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги”, “Лицензиялаш, рухсат бериш ва хабардор килиш тартиб-таомиллари тўғрисидаги” Ўзбекистон Республикаси Қонунига қўшимчалар киритиш ҳақида”ги каби қатор қонун лойиҳаларида электорат манфаатларига хизмат кирадиган таклифлар акс этишига эришилди.

Давоми 2-бетда ►

**КИБЕРЖИНОЯТ:
ШАҲСГА ВА
МУЛҚКА
ТАЖОВУЗ**

7 САХИФА

МДХ саммитида

ЎЗБЕКИСТОН ТАКЛИФЛАРИ

ИНСОН ВОЯГА ЕТИБ, МУСТАҚИЛ ҲАЁТ, ШАХСИЙ ВА ҚАТЫЙ ТАРАҚҚИ-ЁТ ЙУЛІГА ЎТИШИ БИЛАН КАТТА МАҚСАДЛАР САРИ ИНТИЛАДИ, ТАШКИ ДУНЁ БИЛАН ФАОЛ МУНОСАБАТГА КИРИШАДИ. БУ - ҲАЁТ ҚОНУНИ.

БУГУН ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТИ ХАЛҚАРО МАЙДОНДА ЎЗ СҮЗИГА ЭГА ДАВЛАТ БЎЛИШ УЧУН ДУНЁ БИЛАН ФАОЛ МУЛОҚОТ ҚИЛМОҚДА, ХАЛҚИМИЗ ИСТИҚБОЛИ УЧУН ТИНИМСИЗ КУРАШМОҚДА. МИЛЛИЙ МАНФАТЛАРИМИЗ ҲАММА ЖОЙДА ҚАТТИҚ ҲИМОЯ КИЛИНМОҚДА. ЎЗБЕКИСТОН НОМИ ТИЛГА ОЛИНГАН ҲАР БИР МИНБАРДА ЎРНИМИЗ, ПОЗИЦИЯМИЗ АНИК КҮРИНМОҚДА. ИШОНЧЛИ, ОЧИҚ ВА МУСТАҲКАМ ҲАМКОРГА АЙЛАНДИК.

Давлатимиз раҳбари ҳар ҳафта катта воқеаларнинг иштирокчиси бўлиб, мамлакатимиз тақлиф-ташабbuslari, халқимизнинг эзгу ниятларини билдиришмоқда. Шундай катта воқеалардан бирни 13 октябрь куни Қирғизистоннинг Бишкек шаҳрида бўлиб ўтди, Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги Давлат раҳбарлари кенгашининг навбатдаги мажлисида иштирок этди.

Кун тартибида мувофиқ, МДХ доирасидаги кўп кирралари муносабатларнинг ҳолати ва истиқболлари юзасидан фикрлар алмашилди, амалий ҳамкорликнинг долзарб масалалари мухоммада килинди.

Авало, Президентимиз Қирғизистоннинг 2023 йилдаги Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигига раислигини самарали, дея баҳолаган.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқидаги дунёнинг турули минтақаларидағи кескинлашиб бораётган зиддиятларнинг оқибатлари барча мамлакатларимизнинг баркарор ривожланишига ўта салбий таъсир кўрсатадиганини афсус билан таъқидлади.

Ўзбекистон етакчиси Ҳамдўстлик доирасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада кенгайтириш бўйича қатор ташабbuslari илари сурган.

Муқобил савдо-логистика ийналишларини шакллантириш, кўшилган қўйматнинг қисқа ва янада самарали занжирларини яратиш, мамлакатларимиз иктисолидига бир-бирини тўлдирадиган захиралардан имкон қадар ююри даражада фойдаланиш, бизнес алоқаларини рағбатлантириш ҳақида тўхталган.

Пайдо бўладиган хавф-хатарларни биргалиқда баҳолаш, мувофиқлаштирилган чор-тадбирлар ва ностандарт қарорларни қабул килиш учун МДХ доирасидаги кўп кирралари ҳамкорликнинг ноёб платформаси тўлиқ ишга солинишади билан Ҳамдўстликнинг узок муддатли янги кун тартибини ишлаб чиқиш учун мамлакатларимизнинг **етакчи таҳлил марказлари ва эксперлари иштирокида конференция ташкил этиши** имкониятини кўриб чиққини тақлиф килган.

Шу йил бошидан бўён Ўзбекистоннинг Ҳамдўстлик мамлакатлари билан ташиқи савдо ҳажми атиги 5 фоизга ошгани, шу билан бирга, ўсиш суръатларининг секинлашиш тенденцияси кузатилаётганини ҳам очиқчасига айтиб ўтган.

Давлатимиз раҳбари изчил тақлифларни ҳам санаҳи ўтган.

- **Биринчидан**, Эркин савдо ҳудуди тўғрисидаги шартноманинг товарларни олиб тўйишига доир қоидаларини қайта кўриб чиқиш.

Шартнома имзоланганидан бўён етарлича

вакт ўтди ҳамда ушбу ҳужжатни бизнинг асосий мақсад ва вазифаларимиз билан тўлиқ мувофиқлаштириш вақти келди;

- **иккинчидан**, импорт ўрнини босишига каратилган миллий дастурларни ўзаро уйғунлаштириш;

- **тўртинчидан**, давлат харидлари бозорига имтиёзли кириш ҳуқуқини ўзаро келишув асосида таддим этиш имкониятларини кўриб чиқиш;

- **бешинчидан**, электрон савдони ривожлантиришни, жумладан, мавжуд платформаларни кенгайтириш йўли билан рағбатлантириш каби тақлифларни илгари сурган.

Ўзаро саводагани тақлифларни тақлиф ва мувофиқликни баҳолаш бўйича ишлар натижаларини тан олиш тўғрисидаги МДХ битимларининг қабул қилинишини жадаллаштириш мухимлиги ва бу масалаларнинг барчаси Ҳамдўстлик Иктисодий кенгашининг навбатдаги йигилиши кун тартибида киритилиши зарурлиги таъқидланган.

Шавкат Мирзиёев Саноат кооперацияси истиқболлари масаласига алоҳида тўхталаб ўтган.

- Бугунги кунда МДХ мамлакатлари билан кўшма инвестиция лойиҳаларига доир портфелимиз ҳажми 25 миллиард доллардан ошиди.

Яқинда қабул қилинган Саноат кооперациясини ривожлантириш концепциясига мувофиқ, Ҳамдўстликка аъзо давлатларнинг Саноат сиёсати бўйича кенгаши доирасидаги ўзаро инвестициянни рағбатлантириш ва лойиҳаларни илгари суриш ҳамда технопаркларни ташкил этиш бўйича Кўшимча комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиши тақлиф қилинган.

Бунда харидларни молиявий кўллаб-куватлаш, сугурта хисобидан коплаб бериш ва офф-тейк харид масалаларини пухта ўйлаб кўриш мухимлиги айтилган.

Шу билан бирга, келгуси йилнинг апрель ойида Тошкент шаҳрида ўтказилишига режалаштирилган "ИННОПРОМ" саноат ҳафталиги доирасидаги МДХ мамлакатларининг саноат кооперацияси ва инновацион ишланмалари форумини ўтказишга ҳам тайёрмиз, деган Президентимиз.

Давлатимиз раҳбари МДХ доирасидаги аҳолини сифати ва арzon озиқ-овқат билан таъминлаш масаласига алоҳида тўхталаб ўтган.

- Яна бир **устувор вазифа** -

Кун тартибида мувофиқ, МДХ доирасидаги кўп кирралари муносабатларнинг ҳолати ва истиқболлари юзасидан фикрлар алмашилди, амалий ҳамкорликнинг долзарб масалалари мухоммада қилинди.

Ҳамдўстлик давлатларида истеъмолчиларни ююри сифатли ва арzon озиқ-овқат махсулотлари билан таъминлашдан иборат.

Шу муносабат билан агросаноат комплекслари, логистика ва "Экспресс" коридорларнинг ўзаро боғлиқлигини кучайтириш, тармоқи технологик модернизация килиш ва тизимили имл-фан алмашини масалаларини ҳал этиш талаб этилади.

Амалдаги тармоқ кенгаши доирасида озиқ-овқат хавфсизлиги соҳасидаги янгиланган ҳамкорлик дастурини ва Агросаноат секторида кооперациянинг асосий йўналишлари тўғрисидаги битимни тайёрлашни тақлиф килган.

Худудлараро ҳамкорлик жуда катта имкониятга эга экани, бундай шерилкни кўллаб-куватлаш чораларини ўз ичига олган алоҳида "Ўйлар харитаси"ни ишлаб чиқиш, жумладан, худудларнинг биринчи форумини, кўргазма ва ярмаркаларни ҳамда ишбилиармон доиралар вакилларининг ўзаро ташрифларини ўтказиш зарурлиги айтилган.

Ўзбекистон етакчиси саммит иштирокчиларига транспорт соҳасидаги қўйидаги имкониятларни яратиш зарурлиги таъқидлаган.

- транспортнинг барча турларида мультиплатформа ташувларни ташкил этиш орқали транспорт коридорларини ривожлантириш;

- асосий минтақавий коридорлар орқали юқларни ташишида бизнес учун жозибадор шартларни шакллантириш;

- йўловчи ва юқ ташишида бошқариш жараёнларини ва кўрсатиладиган хизматларни рақамлаштириш;

- транспорт инфраструктурида ва ҳаракат таркибини модернизация қилиш дастурлари ва лойиҳаларини амалга ошириш.

Саммитнинг ўзига хос жиҳатларидан бири қадимий ва навқирон Самарқанд шаҳрига 2024 йилда "Ҳамдўстликнинг маданият пойтахти" мақомининг берилиши ва "Ҳамдўстликнинг ёшлар пойтахти" деб Тошкент шаҳри эълон қилинган бўлди.

Шу муносабат билан келгуси йил бахорда Самарқандда МДХ давлатларининг маданият, санъат ва кино ҳафталигини ўтказиш тақлиф қилинди.

Юртимиз раҳбари ёшлар сиёсати соҳасидаги ҳамкорликни фаоллаштириш масаласини ҳам долзарб аҳамиятга эга, деб таъқидлади.

- Биз янги кўшма лойиҳамиз доирасидаги келгуси йилда "Ҳамдўстликнинг ёшлар пойтахти" деб эълон қилинган Тошкент шаҳрида тадбирларга бой дастурни тайёрлантириш.

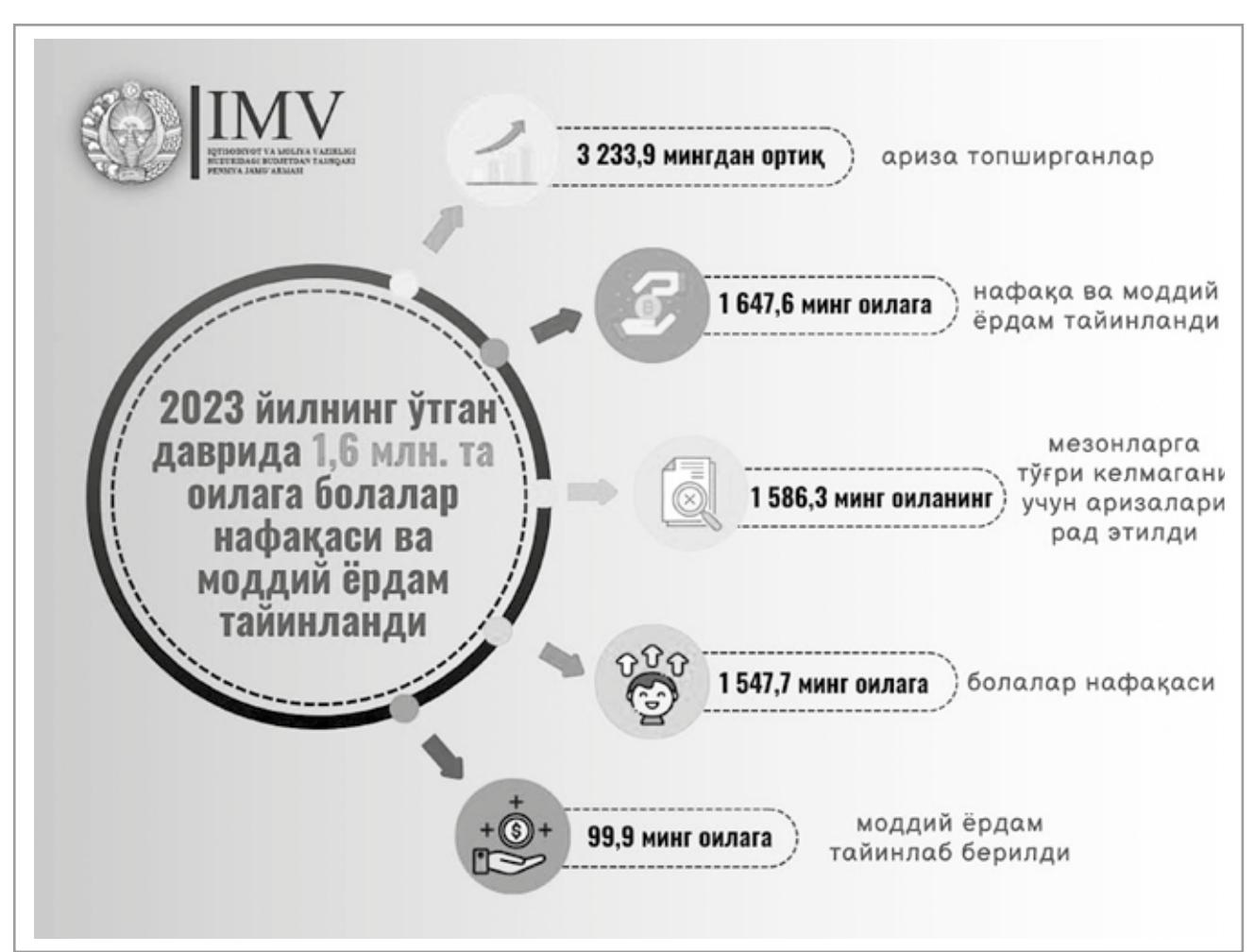
Шунингдек, "Ҳамдўстлик кубоги" футбол турнирини қайта тиклаш ва ёшларимиз жамоалари ўртасида навбатдаги учрашувларни ўзбекистондан ўтказишни тақлиф қилган.

Шавкат Мирзиёев сўзи якунидаги Ҳамдўстликни доирасида кўп кирралари ҳамкорликни янада кенгайтириш тарафдори эканини яна бир бор тасдиқлаган.

Ҳар қандай соғлом фикрли инсон Ўзбекистоннинг кейинги йиллардаги ташки қисёсати ўзаро тенг ва очиқликка асосланганини эътироф этиши мумкин.

Давлатимиз раҳбари кўп вақтини чет элсафларидаги ўтказишга тўғри келмокда. Сабаби Узбекистоннинг ҳозирги имиджи ҳамма учун кизик ва жозибадор кўринмокда. Бунга осонликча эришилмаяти, албатта. Бунинг ортида улкан машаққат, катта тажриба ва асосийси, халқимизнинг тарихий орзу-исқатлари турибди.

Аҳмад ҚУРБОНОВ.

FAOLIYAT

Сўз ҳам, сўров ҳам кучли бўлади

“АМАЛДОР” ДЕГАНДА ҚОРА МАШИНАЛАРДА ЮРАДИГАН, КАТТАГИНА МАОШ ОЛАДИГАН, ИМКОНИЯТ ВА ИМТИЁЗЛАРИ КЕНГ КИШИЛАР ХАЁЛДА ГАВДАЛАНАДИ. АЙРИМ ЎРТОДОШЛАРИМИЗ УЛАРНИ “КЎЛ ЕТМАС” КИШИЛАР ДЕБ ҲАМ ТУШУНАДИ. АММО БУНДАЙ ТАСАВВУРЛАРНИНГ КЎПИ АСОССИЗ.

ҚОНУNLАРГА КЎРА, УЛАР ЁҚАЛАРИ ВА БЎЙИНБОГЛАРИ ҲАР ДОИМ ҲАМ ТЕКИС ТУРМАЙДИГАН, БИР ҚУЧОҚ ҚОФОЗ КЎТАРИБ ЮРАДИГАН ДЕПУТАТЛАР ОЛДИДА ҲИСОБДОР. ҚОНУNLАРДАГИ ҚОИДАЛАРНИ ҲАЁТГА КЎЧИРИШ КЎП ОМИЛЛАР, БИРИНЧИ НАВБАТДА ДЕПУТАТЛАРНИНГ ЎЗИГА, САЛОХИЯТИ ВА ТАЛАБЧАNLИГИГА БОҒЛИҚ. БИР ЭНЛИК ХАТ, БИТТА МУРОЖААТ ДЕПУТАТ АСЛИДА КИMLИGINИ БИLDИРИB ҚЎИШИ ҲАМ МУМКИН.

ДЕПУТАТ СЎРОВИ МАНСАБДОР ШАХСЛАРГА САЙЛОВЧИЛАР НОМИДАН ЮБОРИЛАДИГАН МУРОЖААТ БЎЛИB, “ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ҚОНУЧИЛИК ПАЛАТАСИ ТЎРИСИДА”ГИ ҚОНУНДА БУ ҲАҚДА АЛОХИДА БАЁН ҚИЛИНГАН. ЯННИ, ҚОНУЧИЛИК ПАЛАТАСИ ДЕПУТАТИ ДАВЛАТ ОРГАНЛАРИНИНГ, ҲЎЖАЛИК БОШҚАРУВИ ОРГАНЛАРИНИНГ МАНСАБДОР ШАХСЛАРИГА САЙЛОВЧИЛАРИНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ ВА ҚОНУНИЙ МАНФААТЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ БИЛАН БОҒЛИҚ МАСАЛАЛАР ЮЗАСИДАН АСОСЛАНТИРИЛГАН ТУШУНТИРИШ БЕРИШ ЁКИ НУҚТАИ НАЗАРИНИ БАЁН ЭТИШ ТАЛАБИ БИЛАН СЎРОВ ЎБОРИШГА ҲАКЛИ.

БУГУН МАЗКУР ВАКОЛАТДАН ОДАМЛАР МАНФААТИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ ЙУЛИДА ФОЙДАЛАНИШГА ҲАРАКАТ ҚИЛАЁТГАН ДЕПУТАТЛАР КАМ ЭМАС. ЖОЙЛАРДА КЎПЛАБ МАСАЛАЛАР САМАРАЛИ ҲАЛ БЎЛМОҚДА. АЙНИСА, ДЕПУТАТЛИК СЎРОВИ ИНСТИТУТИ АНЧА ЖОНЛАНИB ҚОЛГАНИНИ КЎРИШ МУМКИН.

Эса техник жиҳатдан эскирган, совуқ мавсумда беморларни муолажа қилишда нокуллик ва қийинчиликлар кўпаймоқда.

Шундан келиб чиқиб, депутат сўровида оиласидан шифоркорлик пунктидаги иситиш тизимини янгилаш зарурат мавжудлиги баён килинган. Вазирлик масалани ўрганиб, чора кўрган. Ҳуассаса раҳбари Муқаддас Қурбоновага кўра, шифохонада яхши пайтада 23 киши ишлайди, б тонна кўмир етказиб берилган. Аммо тизим маънан эскиргани боис, хоналарни иситиш жуда қийин. Бунга кўп куч ва кўмир керак бўлади. Демак, б тонна кўмир вактинча ечим, холос.

МАҲАЛЛИЙ КЕНГАШЛАРДА ҚАЙТА-ҚАЙТА МУРОЖААТ

Тошкент вилоятидаги партиянимиз депутатлари шу кунга қадар 300 дан ортик сўров билан масъуллар эшигини қоқкан. Ҳусусан, Ангрен шаҳар Кенгаши депутати, Ўзбекистон ХДП гурухи аъзоли Эркин Эргашев 20 га якин сўров билан мурожаат қилган. Бунга сабаб айrim масалалорни ҳал қилиш учун қайта ва қайта сўров юборишига тўғри келаётган экан.

Худуддаги “Жигаристон” МФИ ахолисини ичимлик суви билан таъминлаш ҳақидаги сўров биринчи марта жорий йилнинг 5 январь санасида масъулларга юборилган. Аммо натижада бермайди. Вакт ўтиб, Олий Мажлис Сенати раисига маҳалладаги шу ва бошқа масалалар жамланган мурожаат юборилади.

Сув муммосида ўзгариш кузатилди.

Масаланинг тўлиқ ечими кўшимча маблаб талаб қилгани боис иш дарров бошланавермайди. Навбатдаги 4 та депутат сўрови айни масалада 4 та ташкилот масъулларига кетма-кет юборилгандар, ваджалалар амалиётча кўчилади, махаллада ҳаракатлар кўзга ташланана бошлади.

30 йилдан бўён сув келмаган “Жигаристон” да кувурлар ёткизилиб, ижро назоратга олинган.

ЗАРАРЛИ КЎМИР ОМБОРИ

Ангрендаги яна бир мухим масала кўмири омбори билан боғлиқ бўлиб, депутат ушбу муммом бўйича ҳам масъулларга сўровлар билан мурожаат қилган.

Гап шундаки, “Чиннибод” МФИда жойлашган кўмири омборларидан чиқаётган зарарли газлар, унинг кора кукуни одамларнинг норозилилига сабаб бўлмоқда. Махалладагилар кўп қасалликларга чалинанётгани, нафакат уйлари, ҳатточи ичайтган суви ҳам кўмири кукунига тўлиб қолаётганидан шикоят қилган.

Малум бўлишича, бу ахолининг биринчи мурожаати эмас. Ўтган йили омборхоналар эгаларига жарима ҳам кўлланилган. Аммо муммом ҳал этилмасдан колаверган.

5 сентябрь куни Ангрен шаҳар экология ва атроф-мухитни муҳофаза қилиш бўлими бошлиғига депутат сўрови юборилган. Сани-

тария-эпидемиологик осоиштилик ва жамоат саломатлиги хизмати ҳамда экология ва атроф-мухитни муҳофаза қилиш бошқармаларининг Ангрен шаҳар бўлимлари ходимлари махаллада текширув олиб борган. Айни пайтада экспертиза хulosалари кутилоқда. Ушбу натикаларга қараб, омборларнинг фаолияти бўйича якуний хulosal берилади, деган умид бор.

БИТТА ПАРТИЯ ГУРУХИННИНГ 45 ТА СЎРОВИ

Андижон вилояти Бўстон туман Кенгашига Ўзбекистон ХДПдан сайланган депутатлар жорий йил 9 ойи давомида давлат хокимларни бошқарув органларининг мансабдор шахсларига 45 та депутатлик сўрови юбориби. Маълум қилишларича, уларнинг аксарияти ижобий ҳал этилган. Муддатли масалалар эса туман дастурига киритилиши билдирилган.

Депутатлик сўровлари бўйича туман электр тармоқлари корхонаси ҳамда Норин-Корадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси ҳузыридаги мелиоратив экспидиция Бўстон туман бўлими ижобий ишларни оширган.

Ҳусусан, депутат Матлуба Тўйчиева “Бўстон” маҳалла фуқаролар йигини худудида зажни қочириш билан боғлиқ сўров билан чиқкан. Тик зовур (дренаж) қуриш масаласи юзасидан берилган сўровга асосан дренаж курилиб, фойдаланишига топширилган.

Депутат сўровининг жавобини кечкираётган ёки жавоб бериш билангина чекланиб, сиёсий масалалар бефарқ қараётган ташкилотлар ҳам йўқ эмас. Мисол учун, йўллардан фойдаланишига топширилган сўровга маблағ билан боғлиқлиги учундир натижасиз қолмоқда. Толзорликлар пул бўлиб, режа тузилгунча сабр билан кутишларига тўғри келадиганга ўхшайди.

МУАММОЛИ МАСАЛАЛАР

Муҳим қоида шундан иборатки, депутат сўрови депутат томонидан факат унинг депутатлик фаолияти билан боғлиқ масалалар юзасидангаюн юбориби, шахсий манфаатни кўзлаш тақиқланади.

Ушбу маколани тайёрлаш жараёнда кўпинга депутатлар, партия фоаллари билан боғландик. Сўровга масъулларнинг муносабати билан қизиқдик. Мутасаддилар камдан-кам ҳолатда депутат ёки унинг конуният талабларини эътиборсиз қолдиради. Бирор депутат сўровлари сон ва сифат жиҳатдан кўп эмас.

Аввало депутат ўзини ҳурмат қилиши лозим. Яна ҳам аникроқ айтадиган бўлсак, ҳалк вакили ўз ваколатларини яхши билигини қолмай, улардан тўғри, ўз ўрнида ва вижданан фойдалана олиши зарур. Чунки ўзини ҳурмат қилган депутат зиммасидаги масъуллигини ва одамлар олидаги бурчини яхши билади. Айнан шулар асосида ҳаракат қилиш орқали ҳеч кимнинг ёнида “юзи қора” ҳам бўлмайди, тили ҳам қисилмайди.

Унтумаслигимиз керакки, бутун дунёда депутатлик институти феноменал институт сифатида шаклланган ва шаклланища, тақомиллашиша давом этмоқда. Шу маънода депутат ҳалқ ижтимоий-сиёсий турмушини акс эттирувчи мухим фигура саналади.

Яна бир масала эса депутат сўровига жавоб бермаслик билан боғлиқдир. Депутат сўровига белгиланган шакллардада ёзма равишда жавоб берилиши ва у кимнинг номига юборилган бўлса, ўша мансабдор шахс ёки унинг вазифаларини вактича бажараётган шахс томонидан имзоланиши шартлиги қонунчиликда белгиланган. Шунингдек, Вазирлар Мажкамаси томонидан депутат сўрови билан ишлаш тартиби қайта такомиллаштирилиб, тасдиқланган ва барча давлат идоралари ҳамда маҳаллий ҳокимиятларга юборилган. Унда агар айrim мансабдор шахслар депутат юборилган сўровига жавоб юбориётган санада иш жойида бўлмаса, (беморлиги, хизмат сафарида) мансабдор шахснинг иш жойида бўлмагани ва унинг ўрнига ўрнисор юзомагани изоҳ берилиши белгиланган.

Шунингдек, Маймурний жавобарлик тўғрисидаги кодекснинг 193-моддасига кўра, давлат органларининг, фуқаролар ўзини ўзи бошқарси органларининг, мулчиллик шаклидан қатни назар корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг мансабдор шахслари томонидан парламент сўровини, депутат, сенатор сўровини кўриб чикмасдан қолдириш ёки уларни кўриб чиқиши муддатларини узрли сабаблариси бузиш ёхуд ular юзасидан билан туриб нотўғри маълумотларни қасдан тақдим этиш - мансабдор шахсларга БХМнинг З бараваридан 7 бараваригача мидорда жарима солишига сабаб бўлади.

Қайси мутасаддиларга бундай жарималар кўллангани ҳақида ҳозирча мъалумот топшининг имкони бўлмайди.

Агар депутат сўрови сифат жиҳатдан яхши тузилган бўлса ва қонунчилик талабларига тўғри келса, муддатида ёки асослантирилган холда жавоб берилмаган сўров учун депутат тегиши тартибида прокуратура органларига мурожаат қилиши мумкин. Тўғри, ҳамма депутат ҳам ҳукуқшун эмас. Аммо депутатлик сўровига унинг предмети, кўтирилаётган масаланинг ичиқи ҳолати ва у тўғри ташкилотга йўналтирилган бўлиши зарур.

Депутат ҳар куни ўз устида ишлаши, керак бўлса, бошқалардан кўпроқ ўқиб-ўраниши зарур. Ҳалқ манфаати йўлида иккига оғиз сўз демасдан, ҳатточи зиммасига юклатилган вазифани тушунмасдан вакт ўтказиш уятдир. Зоро, ҳурматга сазовор бўлинади, у сўраб олинмайди. Ўзини ҳурмат килган депутатинг сўзи ҳам, сўрови ҳам кучли бўлади.

**Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
“Ўзбекистон овози” мухбири**

РЕЖАДА БОР, АМАЛДА БЎЛАДИМИ?

Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати, Ўзбекистон ХДП фракцияси аъзоли Ўрол Ўрзобеев Жиззах вилояти, Шароф Рашидов туманинг “Дехқонобод” қишлоғига 500 га яқин бола 4-5 километр масофага мактабга қатнашини ўрганиди. Кундан-кунга янги бинолар курилиб, аҳоли сони ортиб бораётган худуд ўқувчилари мактабга ёхтёж сезаётгани маълум бўлган. Бир неча йилдан бўён улар бу ҳакида турли ташкилотларга мурожаат қилган. Аммо натижада бўлмаган.

Мурожаат асосида шу йилнинг август ойидаги Ўрол Ўрзобеев Мактабгача ва мактаб таълими вазирига сўров юборган. Унда “Дехқонобод” қишлоғига 1000 ўринли мактаб курилиши таклифи билдирилган. Мактабгача ва мактаб таълими вазирига 17 январь ҳамда 30 августда юборилган депутат сўровига кўра, “Янги Диёр” маҳалласи, “Дехқонобод” аҳоли пунктидан спорт залига эга бўлган 660 ўринли, “Токчилик” маҳалласи, “Отчопар” мактубаси худудида 1320 ўринли янги мактаб ҳамда “Сарайлик” маҳалласидаги 28-сонли умумтаълим мактабининг асосий биносини таъмирлаш ишлари 2024 йил дастурига киритилаётгани билдирилган.

МАЖМУА ЧАЛА ҚОЛАДИМИ?

Депутатнинг яна бир сўровига курилиши тугалланмай қолган болалар спорт мажмуасининг аҳволи баён қилинган. Янни, ёшлар сиёсати ва спорт вазирлигига юборилган депутат сўровига Фориш болалар ва ўсмурлар спорт мактабида 2019 йилда топширилиши керак бўлган обьект ҳануз чала ётгани, молиялаштирилмаётгани маълум қилинган. Қиймати 6 миллиард сўмлик лойиҳа асосида бошланган спорт мажмуаси қуриб битказилишига ёхтёж катта. Сўровда курилиш ишларини тугаллаш учун маблағ ажратиш сўралган.

КЎМИР БЕРИЛДИ, АММО...

Қонунчилик палатасидаги ЎзХДП фракцияси аъзоли Мавжуда Ҳасанова шу кунга кадар 10 га яқин сўров билан вазирик ва идораларни “безовта” қилган. Улар орасида жавоббозиси колганий йўқ. Аммо байзи сўровларда кўтирилган масалаларнинг ечими вақт ҳамда маблағ билан боғлиқ.

Мисол учун, Сурхондарё вилояти Узун туманинда жойлашган “Жончекка” ОШП буғунги кунда 3 та участканинг 6000 га яқин аҳолисига хизмат кўрсатиб кельмоқда. Мазкур бино 2000 йилда курилган бўлиб, орадан 21 йилтигина, яъни 2021 йилда ички қисмлар жойрий таъмирдан чиқарилган. Иситиш тизими

21 ОКТАБР – О'ЗВЕК
ТИЛ БАЙРАМИ КУНИ

ОНА ТИЛИ – ФУРУРИМИЗ

Давлат тили хақидаги қонун қабул қилинганида биз талаба эдик. Халқимизнинг тақдирни ва келажагига дахлор бўлган мазкур қонуннинг қабул қилинishi қизғин баҳсларга сабаб бўлган. Қонун чиндан ҳам кенг жамоатчиликнинг катъий шижоати туфайли қабул қилинган.

Албатта, она тилни асрар-авайлаш, унинг нуфузини ошириш, ривожлантириш мамлакат тараққиётининг муҳим омили ҳисобланади. Шу жиҳатдан мустақиллик йилларда ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги макомини мустаҳкамлаш йўлида кенг кўлмали ишлар амалга оширилди.

Сўнгги йилларда юртимизда давлат тилига бўлган эътибор кучайганлиги ни алоҳида таъкидласак арзиди. Бу борада ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 21 октобрдаги "Ўзбек тилининг давлат тили сифатидаги нуфузи ва мавқенин тубдан ошириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги ва 2020 йил 20 октобрдаги "Мамлакатимизда ўзбек тилини янада ривожлантириш ва тил сиёсатини тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги фармонлари хамда давлатимизнинг 2020-2030 йилларда ўзбек тилини ривожлантириш ва тил сиёсатини тақомиллаштириш" концепцияси мухим аҳамият касб этди.

Шунингдек, юртимизда ўзбек тилига давлат тили мақоми берилган кун 21 октябрь санаси "Ўзбек тили байрами куни" деб ёлан қилингани тарихий воқеа бўлди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажхамаси тузилмасида давлат тилини ривожлантириш департаменти фаолияти йўлга кўйилди. Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тилини тақдикотлар амалга оширилмоқда. Адаблар хиёбонидаги барпо этилаган ёдгорлик мажмумалари адабиётимизнинг буюк намояндлари, ўзбек тилининг чинакам жонкуярлари хотириасига бўлган чукур хурмат ва эҳтиром тимсолиди.

Атоқли адабларимиз, ёзувчи ва шоиларимиз номидаги ижод мактабларида бугун ёшларимиз бебаҳо бойлигимиз бўлган она тилимиз ва миллий адабиётини

мизнинг сир-асрорларини ўрганмоқда. Буларнинг барчаси Президентимизнинг Учинчи юксалиш даври пойдевори яратилаётган буғунги кунда мустақил давлатчилигимиз тисомли, маънавий бойлигимиз бўлган ўзбек тили тараққиётiga юксак эътибори самарасидир.

Давлат тилини ривожлантириш бора-сида олиб бораётган бундай саъй-харакатлар натижасида Узбекистоннинг жаҳон майдонидаги обрў-эътибори ошиши баробарида ўзбек тилининг ҳалқаро миқёсдаги нуфузи ҳам ортиб бормоқда. Хусусан, ҳозирги кунда дунёда ўзбек тилида сўзлашадиганлар сони ортиб бораётгани, жаҳоннинг кўплаб олий таълим мусассаларида ва мактабларида ўзбек тили дарслари ўқитилаётгани, ўзбек тили ва адабиёти бўйича иммий изланишлар олиб бораётган хорижлик олим ва тадқиқотчilar сони йил сайнӣ кўпаяётгани бунинг исботидир.

Ўзбекистоннинг Туркӣ тили давлатлар кенгашига азъо бўлгани эса нафакат иқтисодий-сиёсий, балки туркий тиллар, жумладан, ўзбек тилининг ҳалқаро миқёсдаги нуфузи ошишига хизмат киласи, албатта. Ўзбекистон ташабbusi билан ташкил Алишер Навоий номидаги ҳалқаро мукофотни таъсис этди. Она тилимиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг юксак минбарда, улкан сиёсий саммит ва учрашувларда баралла янгракомда. Яқинда бўлиб ўтган БМТ Бош Ассамблеясининг 78-сессиясида ҳам Президентимиз ўзбек тилида нутқ сўзларнида барчамизинг кўнглиминг чексиз фахрға тўлди. Бундай онлар бардавом бўлишига ишонамиз. Зоро, бизнинг она тилимиз асрлар давомида жуда катта ҳаётни тақиби асосида шаклланган ва сайдал топган бекиёс хазинадир. Ал-Хоразмий, Абу Наср Фаробий, Абу Райхон Беруний, Мирзо Улугбек, Алишер Навоий сингари мутафаккирларимиз ундан баҳраманд бўлиб, дунё тамаддуни ривожига мунособ ҳисса кўшганлар.

Тарихга назар ташласак, маърифат-парвар жадидларимизнинг ўзбек тилининг соғлигиги сақлаш, уни бойитиш, тил таълими борасидаги дадил қадамларни гувоҳ бўламиз.

Мустабид тузум даврида ўзбек тилининг мавқени пасайтиришга уринишlar

кўп бўлганидан хабардормиз. Маърифатпарвар адаб Абдулла Қодирий "Ўзбек тили камбағал тил эмас, балки ўзбек тилини камбағал дегувчиларнинг ўзи камбағал. Улар ўз нодонликларини ўзбек тилига тўнкамасинлар" деб хитоб килган. Ҳали-хануз адабиётшунослар ўзбек романчилигининг асосчиси бўлган Қодирий асарларининг жозабордлиги, умрбокийлиги унинг тилидадир, деб эътироф этишиади.

Она тилимиз тараққиёти ҳақида сўз юритганда албатта, глобаллашув жараёнларидан унинг соғлигиги сақлаш масаласига ҳам эътибор қаратилиши мозим лозим бўлади. Хусусан, реклама ва тарғибот материалларида, айниска, тез кўзга ташланадиган ташки рекламалар, телевидение, радио, ижтимоий тармоқлар орқали берилётган reklama-roliliklarda xatoliklari, ҳатто айрим тадбирларда мавзуу ва шиорларнинг faliyiliги киши таъбини хира киласи. Баъзида ёзувда имло коидаларига тўла амал қимаслик, сўзлашувда турли тилларга оид атамаларнинг қоришиб кетиши, сўз ва ибораларни нотўғри, ўринисиз ишлатиш, таъбири фойдаланиш зарурати ҳақида ҳам фикрларини билдири. Шунингдек, депутат ёшларнинг ҳуқуқий мазмундаги саволларига ҳам жавоб берди.

Бундай ҳолатларга қарши, энг аввали, юртимиз зиёлилари, ўзбек тили ва адабиёти соҳаси мутахassisлари, ижод аҳли, ёзувчи, шоирлар, журналистлар боғи уришимиз керак. Шундагина она тилимизнинг ривожи ва тараққиёти йўлидаги кенг кўлмали ишҳотлар ўз сарасини ҳар кадамда кўрсатади.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Председателининг таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли сифатида, шубҳасиз, биз учун катта куч ва илҳом манбаи бўлиб ҳизмат қиласи.

Президентимиз таъкидлаганидек, буғун бизнинг Янги Ўзбекистоннинг куриш бўйича олиб бораётган кенг кўлмали ишҳотларимиз ҳал қилувчи босқичга кирмоқда. Бу йўлда она тили миллий ўзига хослик ва турур тимсоли с

ШАХСГА ВА МУЛККА ТАЖОВУЗ

**ДУНЁ ТАРАҚКИЙ
ЭТИБ, РИВОЖЛАНГАНИ
САРИ ЖИНОЯТЛАР ҲАМ
КҮПАЙБ, УНИНГ ЯНГИ
КҮРИНИШЛАРИ ПАЙ-
ДО БЎЛМОҚДА. РАҚАМ-
ЛАШТИРИШИНГ ЮҚОРИ
СУРЪАТЛАРДА РИВОЖЛА-
НИШИ ТАҶИРИДА ЖИ-
НОЯТЛАРНИНГ ШАКЛА-
РИ ВА УНИ СОДИР ЭТИШ
УСУЛЛАРИ КЕНГАЙИБ,
ШАХСГА ВА УНИНГ МУЛ-
КИГА ТАЖОВУЗЛАР, КИ-
БЕРЖИНОЯТЛАР КҮПАЙИБ
БОРМОҚДА.**

**УШБУ МАВЗУЮ ЗОСАСИ-
ДАН ИЧИКИ ИШЛАР ВАЗИР-
ЛИГИ ТЕЗКОР-КИДИРУВ
ДЕПАРТАМЕНТИ КИБЕР-
ХАВФИЗЛИК МАРКАЗИ
БОШЛИГИ ЎРИНБОСАРИ,
ТЕХНИКА ФАНЛАРИ БЎ-
ЙИЧА ФАЛСАФА ДОКТОРИ
(РНД) САЙДКАМОЛ СА-
ДИКОВ ҚУЙИДАГИЛАРНИ
МАЃЛУМ ҚИЛДИ.**

– Бугунги кунда бутун дунёда кибержиноятчиликка қарши курашиб хукукни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятидаги энг долзарб муаммолардан бири сифатида қаралмоқда. Кибержиноятларнинг турлари ва ушбу жиноятни содир этаётган шахсларнинг сони ортиб бораётганинги янги таҳдидларни юзага келиши билан изохланмоқда.

Тахлиллар ва статистик маълумотларга таянадиган бўлсак, 2022 йилда кибержиноятлар ортидан келадиган ийлilik глобал зарар 8,4 триллион АҚШ долларига тенг бўлган бўлса, 2026 йилга келиб бу кўрсаткич 120 физоз ёсиб, 20 триллион АҚШ долларига этиши прогноз килинмоқда. Шунингдек, айрим манбаларда таъкидланишича, 2024 йилга бориб кибержиноятлар глобал трансмиллий жиноятларнинг умумий сонидан кўра 5 баробар кўпроқ содир этилиши кутилмоқда.

Бундан ташқари, 2025 йилга келиб, дунёда кибержиноятларга карши кураувчи тузилмалар давлат ва хусусий серверлари, булутни маълумот марказлари, шахсий компьютер ва курилмаларида сақланадиган жами 2 минг зеттабитлик (2 триллион терабайт) маълумотларнинг хавфсизлигини таъминлаши лозим бўлади. Чунки, кибержиноятчиликнинг авж олиши оқибатида исталган корхона-ташкilotning маълумотлар базалари киберхужумга учраши эҳтимолини рад этиб бўлмайди. Шу сабабли, бу борада мустаҳкам ҳимоя чораларини кўриш талаб этилади.

Хозирда жаҳонда иммий-тадқиқотлар доирасида кибержиноятларнинг олдини олиш ва кибермаконда хавфсиз

муҳитни яратиш учун турли ёндашув ва услуглар таклиф этилмоқда. Ҳусусан, кибержиноятларни тергов қилиш фаoliyati билан шуғулланувчи Group-IB компанияси президенти Иля Сачковнинг таъкидлашича, агар фойдаланувчи киберхавфислик қоидаларини билса, у кибермаконда доимо хавфсиз бўлади. Group-IB компанияси томонидан ўн йил давомида киберфирибгарлар шахсий маълумотларни ўзлаштираслигини назарда тутивчи маҳсус эслатмалар ўзлаш чиқилди. Аммо бу эслатмаларнинг жамиятда жуда секин тарқалиши туфайли мазкур усул ўз самараасини бермаган.

Бир қатор конун хужжатларида белгиланган жазо чораларини кучайтиши орқали кибержиноятларни олдини олиш мумкинлигини таъкидлаган. Шунингдек, ушбу соҳанинг олимлари томонидан кибержиноятларни олдини олиш муаммолари таълим жараёни субъектларининг рақами саводхонлиги билан боғлиқлиги асосласб берилган. Улар ўз илмий хуносаларида кибержиноятларнинг олдини олишда рақами таълим муҳити имкониятларидан самарали фойдаланини, фан дастурларига “Киберхавfислик асослари” ўқув фанини барча ўқувчилар учун мажбuriy fан сифатида киритишини тақлиф қилишган.

Болаларни кибержиноятлар таъсирига тушиб қолишининг олдини олиш мақсадида ЮНИСЕФ томонидан ҳам бир нечта йирик лойиҳалар амалга оширилган.

Юкорида келтирилган долзарб масалалар юзасидан жамиятнинг рақами трансформацияси шароитида кибержиноятчиликни барвақт олдини олиша Ички ишлар вазирлигининг кибержиноятларга қарши курашувчи бўлинмалари томонидан ишлаб чиқилган ва жорий этилган ўзига хос ечимларни кўриб чиқамиз.

Ўтказилган тадқиқотлар натижасига кўра, дунё аҳолисининг аксарият қисми интернет ва ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш хавfisligiga амал қилмаётганиларни оқибатида кибержиноятлардаги виктимлогик хусусиятнинг юқори даражада сақланиб қолаётганинги кузатиди.

Жумладан, Европа Иттифоқи Киберхавfислик агентлиги (ENISA) томонидан Европанинг 20 дан ортиқ давлатларида олиб борилган сўровномаларга кўра, иштироқчиларнинг 48,2 физоз кибержиноятлар тузогига тушиб қолмаслик бўйича дастlabki tushunchalariga эга эмаслиги маълум бўлган.

Бундан ташқари, Чехия Республикаси Кибернетика ва ахборот хавfisligi миллий бошқармаси (NÚKIB) олиб борган сўровларда эса иштироқчиларнинг 42 физоз шахсий маълумотларни химоялаш, интернет ва ижтимоий тармоқлардан хавfisiz foydalaniш тартиbinи билmasligi aniklanan. BMT Xalqaro elektraloka ittifokni томонидан tayorlangan “Xalqaro kiberxavfislik 2022 indeksi” xisobotida 38 foiz mobil kuriplmalardan foydalananuvchilari kuriplmalarni haxfisizligini taъminlaш.

(суқилиб киришлар, номаълум контентларни блоклаш ва бошқа) кўникмаларга эга эмаслиги қайд этилган.

Ўтказилган сўров тадқиқотлари натижалари интернет ва ижтимоий тармоқлар фойдаланувчilarinинг akcariyat қismi daстlabki kibерхавfisliklari choralarini bilmasliklari oқiбatiда kibерjinoят жabrlanuvchisi bўliш eҳtimoli mawjudligidan dalolat beradi. Юқori dagi laridan kўrinih turibidiki, fuqarolarni kibertaҳidillardan barvaqt ogoхlanitiriш, ularda kibерхавfisliklari daстlabki elementlariiga riоя kiliш kўnikmalarini shaklanitiriш kibерjinoятchiликka қarshi kuraishi yўnalishiadi eng dolzor basifalaridan biри ekanni tасdiqlandi.

Ички ишлар vaziрliги томонидан mazkur vazifani samarali ravishda amalga oширилишинi tаъminlash makсадida respublikada kibermakondan faol foydalaniш laёқatiga эга 5 ёндан 70 ўзgacha bўlgan barча aҳolini kamrab oluvchi “Uch qatlamli kompleks tarfibot chora-tadbiirlarini olib borish mehnatimiz” iшlab chиқilib, tўliq jorij etiliши belgilab olinindi.

“Uch qatlamli kompleks tarfibot chora-tadbiirlari” таъlim muassasalarida ёшlar ўrtasida kуйидagi tarbiida ўtkazildi.

Жумладан, таъlim muassasalarini ёшlari bilan:

- taъlim muassasalarini web-saytlariда, “E-kundalik” platformasida kibерхавfislik sahihasi jorij etiliб, ularni kibерjinoятchilarinинг tuzogiga тушиб қолiдан xabar dor kiliб borish учun tarfibot materiallari joylashтириб borildi;

- “Tik-toker” va blogerlar bilan “#Men kibерjinoятga karsim” xeshtegi ostida onlayn va oflайн tadbiirlar olib borildi;

- ёшlar ittifokи bilan hamkorlikda таъlim muassasalarini ёшlari ўrtasida kibерхавfislik bўyicha tanlovlar va kibерjinnlar ўtkazildi;

- xafthanning xar chorshanba kuniни “Talabalor shaҳarcha”sida “Kibergigiena kuni” этиб belgilanib, “#CyberDay” xeshtegi ostida tadbiirlar, seminar xamda trенинgral tashkil etildi;

- kibерхавfislikni tаъminlasha ўргatuvchi ramziy қaҳramon образи яратilib, profiliatik tadbiirlar samaradorligini oшириш maқsadiда taъlim muassasalariga kiriш жойlari va sinfonialariga ўrnatiшgan соатlarda uning tasviri aks ettiрилди;

- ёшlari янги tурдаги kibertaҳidllardan ogoхlanitiriш boruvchi kўllanmalarga эга bўlgan, kўp funksiyali mobil ilova iшlab chиқildi.

Шунингдек, ушбу tarfibot тадbiirlari maҳallalarga xamda korxona va tashkilotlarning ischi-hizmatchilari ўrtasida ҳam ўtkazildi.

Ҳар bir инсон kibерjinoятдан ўзи, яқinlarini asraши mumkin, buning учун uncha murakkab bўlmagan haxfisizlik қoидalariга amal қiliш lозим.

21-ОКТЯБРЬ – ЎЗБЕК ТИЛИ БАЙРАМИ КУНИ

ТИЛ – МИЛЛАТ КЎЗГУСИ!

Бугунги кунда чет тилларини ўрганиша талаб катта. Биз ёшлар саёҳат учун ёки чет элда таълим олиш учун хорижий тилларни ўрганамиз. Дона ҳалқимиз “Тил билган – эл била-ди”, – деб бежизга айтишмаган. Шу мақсадда мен ҳам Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети талабаси бўлиш баҳтига муссар бўлдим. Бу менинг келажакдаги катта режаларимга пойдевор, албатта. Ҳозир университетда йигирмага яқин хорижий тиллар ўқитилади. Талабаларнинг барчаси илмга чанқоқ, тил ўрганишга иштиёқманд.

Биз чет тиллариди ҳам ўз она тилимиздагидек равон гапиришга ҳаракат қиласиз. Шахсан ўзимнинг корейс тилига қизиқишм бўлгани боис дарсдан ташқари шуғулланиша ҳаракат қиласан. Яқинда телевизорда бир кўрсатувни кўриб колдим, бу менинг ушбу тилни ўрганиша бўлган қизиқишмни янада ортириди. Унда Ўзбекистонга ташриф буюрган чет эллик меҳмонлар ўз таассуротларини ҳаяжон билан ҳикоя қилишарди. Ҳаммасидан ҳам бир кореялик талабанинг фикри этиборимни тортмасдан кўймади.

“Бир гал ҳеч тақорланимас, ёқимли мусиқани тинглаганимдан кейин, гарчи тушунмасамда менда бу тилга нисбатан ўзгача қизиқиш ва меҳр пайдо бўлди. Мусиқанинг ўзбек тилида эканлигини билганимдан кейин эса астойдил бу тилни ўрганиша киришдим. Албатта, Ўзбекистон ҳақида, унинг дунётан олган меморий ёѓоргилари, милли либослари ҳақида жуда кўп ўшитганман. Лекин она тилини тинглаганимдан кейин ушбу мамлакатга бориш иштиёқи менда пайдо бўлди. Ўрганинг сайин унинг нақадар бой ва ранг-баранг эканлигига иқор бўлляпман”, – дейди у.

Тилига, давлатига ҳавас қиласиган замондошларимизнинг ҳам бизга шунчалик ҳавас билан қарашлари менинг қалбини faхр түйгисига тўлдирмасдан кўймади. Англадимики, қайси тилини ўрганимайлик, аввало, ўз она тилимизни етук ўрганишимиз лозим. Бизнинг ўрганишга, мақтаниша arзийдиган тилимиз бор.

Ахир биз дунёга донға кетган Алишер Навоий, Бобур Мирзоларнинг авломидиз.

Сайқалланиб ёшаб келаётган она тилимизнинг нуғузи қанчалик баланд бўлиши ёшлар кўлидадир!

**Азиза ШОДМОНОВА,
Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари
университети 1-курс талабаси.**

МОЛИЯВИЙ САВОДХОНЛИК

Субсидия олиш учун ҳудудлардаги қанча даромадга эга фуқаролар ариза бера олади?

Ипотека кредитлари бўйича субсидиялар даромади юқори бўлмаганлар учун ажратилади.

Юқори бўлмаган даромадлар ҳудудларда қанча мидорни ташкил этади?

Кишлоқларда меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам мидорининг 3 бараваридан (2 млн 466 минг сўм) 6,9 бараваригача (5 млн 671 минг 800 сўмгача);

Қоқалпогистон Республикаси ва вилоятлар шаҳарларида белгиланган МХТЭМнинг 3 бараваридан (2 млн 466 минг сўм) 8 бараваригача (6 млн 576 минг 800 сўмгача);

Тошкент шаҳрида белгиланган МХТЭМнинг 3 бараваридан (2 млн 466 минг сўм) 9,2 бараваригача (7 млн 562 минг 400 сўмгача) бўлган оилалар юқори даромадга эга эмас, деб эътироф этилади.

Экиш осон,

ПАРВАРИШЛАНИ ЎРГАНИШИМИЗ КЕРАК

БИТТА КЎЧАТНИ ЭКИШ УЧУН 10-15 ДАҚИҚА ЕТАДИ. ИККИ ОДАМНИНГ ҚАНДАЙ ДАРАХТ ЭКИШ, ҚАЙСИ НАВЛАРНИ КЎПЛАТИРИШ КЕРАКЛИГИ ҲАҚИДА БАҲСЛАШАЁТТАНИНИ ҲЕЧ ЭШИТГАНМИСИЗ? БУ ЖУДА КАМЁБ, ҲАТТОКИ НОЁБ ҲОДИСА.

"ЯШИЛ МАКОН"

Бу ҳаракат бошланганига 2 йил бўлди. Шу даврда 1 минг 200 гектардан ортиқ яшил боғ ва жамоат парклари, 1 миллион гектардан зиёд яшил худуд ва копламалар барпо этилди. Тўғри, ҳаммаси рисоладагидек, муаммоларимиз ҳал, дейиш хото. Бирорқ жамиятда, масъулларда дарахта мисбатан муносабат ҳали етарли бўймаса-да, ўзгарди.

Яқинда давлат раҳбари 25 октябрдан 1 декабргача "кузги дарахт экиси мавсуми"ни эълон қилди. Бу мавсумда 85 миллион туп кўчат экилиши мўлжалланган. Бунинг учун Республика штаби тузилиб, унга Фанлар академияси, Тупроқшунослик ва Ўрмончилик институтлари, ўрмон хўжалиги раҳбарлари киритилади. Улар тупроқ таҳлили

ва иқлим шароити асосида кўчат турини белгилаб беради.

Ўрмон хўжалиги агентлиги томонидан ҳар бир маҳаллага 200 тадан кўчат белуп етказиб берилади. Шунингдек, 15 октябрдан барча туман ва маҳаллаларда кўчат ярмаркаси ташкил қилинади.

Давлатимиз раҳбари кузги мавсумда ўтган йиллардаги хатоларни тақрорла-маслик шарт эканига эътибор қаратди. Чиндан ҳам, кўчат экисида манфаатдорлик ошириш зарур. Сабаби, манфатдорлик бор жойда ривожланиши бўлади. **Эндилиқда автомобиль, темир йўл, дарё, каналлар ёқалари аҳоли ва тадбиркорларга шартнома билан ер тоғифасини ўзgartирмасдан бўлиб берилиши белгиланди.**

Камбагалликни қисқартириш ва

бандлик вазирлигининг Жамоат ишлари жамғармаси маблағлари бундан бўён маҳаллаларнинг ўзига йўналтирилади. Улар эса бу маблағларни дарахт экиш, парваришлаш ва тозалик тадбирларига сарфлайди. Ўйлаймизки, бу маблағлар "тўя" қилинмасдан, жойига сарфланшини жамоатчилик назорат қиласи.

Хар бир вилоят хокими ҳам 300 минг дона кўчатни маҳаллаларга тикинга тарқатади. Агар бу ишларнинг барчasi амалга оша борми, биз расмийини кўриб, ҳавас қиласидан яшил худудларда ўзимиз яшил бозорлаймиз. Ана шундай ҳаёллар одамнинг дарахт экисига иштиёқини оширади-я...

Давлат раҳбари тақлиф киглан йўл четларини дарахт (асосан терак) экиш учун одамларга бўлиб бериши механизми энг мақбул ечимга ўхшаяпти. Бу, айниқса, кам даромадли юртошларимизни ҳам банд, ҳам даромадга эга киласи. Шунда ҳар бир дарахтнинг қаровчиси, ёгаси аниқ бўлади.

**Зилола УБАЙДУЛЛАЕВА,
"Ўзбекистон овоzi" мухбири.
Бардам САҶДУЛЛАЕВ олган суратлар.**

MUASSIS:

O'zbekiston ovozi

TAHRIR HAY'ATI:

Ulug'bek INOYATOV Muslihiddin MUHIDDINOV
Ulug'bek VAFOYEV Hayotxon ORTIQBOYEVA
Maqsuda VORISOVA Shuhrat ISLOMOV
Qalandar ABDURAHMONOV Toshtemir XUDOVQULOV
Guliston ANNAQILCHEVA

Bosh muharrir: To'iqin TO'RAXONOV

MANZILIMIZ: 100135, Toshkent, Bunyodkor shoh ko'chasi, 50 «А»-уу.

Телефонлар: (71) 239-12-14

Реклама бўлими: (91) 190-19-49. E-mail: uzbovozi@mail.ru

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi bosmaxonasi chop etildi.
Korxona manzili: Buyuk Turon ko'chasi, 41-uy.
Gazeta ofset usulida, A-2 formatida bosildi. Hajmi — 4 bosma taboq.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 0006-raqam bilan 2007-yil 11-yanvarda ro'yxatga olingan.

Navbatchi: Ravshan SHODIYEV
Sahifalovchi: Bekzod ABDUNAZAROV

Г — 1036. 6766 nuxsada bosildi. O'ZA yakuni — 22:45

Nashr ko'satkiichi — 220. Topshirilgan vaqt — 23:30

t — Tijorat materiallari

Sotuvda kelishilgan narxda

Gazeta haftaning chorshanba kuni chiqadi. «O'zbekiston ovozi» materiallarini ko'chirib bosish faqat tahririyat ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Гайрат ХОННАЗАРОВ,
ЎЗА мухбири.

